

تئل ادابىيات سىنوو سۇنا تۇشۇنۇك (باشتالغىچ مەكتەپ بولۇڭۇ)

I سىنوو ماقساتى

سىنوو سىنوو بەرۋۇچۇلوردۇن تئل - ادابىيات جاعىنداى تارىيىالانۇسۇ جانا تئل - ادابىيات ۇنىۋەرسال ساپاسى سىنوو ماقسات قىلىنات.

II سىنوو چىعارۇداعى نەگىز

بۇل «تۇشۇنۇك» شىنجاڭ اعارتۇۇ باسمى 2008 - جىلى 6 - ايدا تۇزۇپ، تەكشەرىپ - بەكتىۋدون وىكون ااداتى تولۇق ورتو مەكتەپ ساباق ولچومۇ بويۇنچا تۇزۇلگون تاجرىبىا وقۇۇ كىتەبى مىلدەتتۇۇ وقۇۇلۇق (1 - ، 2 - ، 3 - ، 4 - ، 5 - كىتەپتەر) تارىنداى مازمۇندار، شىنجاڭ اعارتۇۇ باسمى 2005 - جىلى تۇزۇپ، تەكشەرىپ - بەكتىۋدون وىكون اعارتۇۇ ساباق ولچومۇ بويۇنچا تۇزۇلگون تاجرىبىا وقۇۇ كىتەبى 7 - ، 8 - ، 9 - ، جىلدىقتاردىن تئل - ادابىيات (6 بولۇك) وقۇۇلۇغۇنداى مازمۇندار مەنەن شىنجاڭ اعارتۇۇ باسمى 2006 - جىلى تۇزۇپ، تەكشەرىپ - بەكتىۋدون وىكون مىلدەتتۇۇ اعارتۇۇ ساباق ولچومۇ بويۇنچا تۇزۇلگون تاجرىبىا وقۇۇ كىتەبى 2 - ، 3 - ، 4 - ، 5 - ، 6 - جىلدىقتاردىن ەنە تئل (10 بولۇك) دەگى مازمۇندار نەگىز قىلىپ تۇزۇلدۇ. «تۇشۇنۇك» تو سىنوو بەرۋۇچۇلوردۇن تئل - ادابىيات جاعىنداى ۇنىۋەرسال ساپاسى، نەگىزگى بىلىمدەرى جانا كەسپى جوندومۇن سىنوو كوزدو قارمالدى.

III سىنوو دو قويۇلۇچۇ جوندوم باعىتى

بۇل سىنوو سىنوو بەرۋۇچۇلوردۇن ەستە ساقىتو، تۇشۇنۇۇ، تالدو جاسوو، قولدونۇۇ، وزۇر الۇۇ جانا باا بەرۋۇ (جازۇۇچۇلۇق) سىياقتۇۇ بەش جاقىتاعى جوندومۇن سىنوو نەگىز قىلىنات. بۇل بەش جوندوم بەش باسقىچ بويۇنچا تۇيۇنتۇلات.

A. ەستە ساقىتو: بۇل باسقىچتا سىنوو بەرۋۇچۇلوردۇن تئل - ادابىياتتىق تارىيىالانۇسۇن نەگىز قىلىپ، اىرمالوو مەنەن ەستە ساقىتو جوندومۇن سىنوو ماقسات قىلىنات. ەستە ساقىتو تئل - ادابىيات جوندومۇن ەك نەگىزگى تەپكىچى بولۇپ سانالات.

B. تۇشۇنۇۇ: بۇل باسقىچتا چىعارمالاردى وقۇۇ جانا تۇشۇنۇۇ ارقىلۇۇ چىعارمانىن زارىل، تۇپىكۇ، قۇيۇيا مازمۇندارىن بىگەرىپ، سىنوو بەرۋۇچۇدون تەرەك پىكىر جۇرگۇزۇپ، وز الدىنچا تۇشۇندۇرۇۇ، ۇزدۇكسۇز بزدەنۇۇ اداىن جەتىلدەرىپ، وىلومدۇن كەمەلدۇۇلۇگۇن، كەنەندىگىن جانا چىنچىلدىغىن جوعورۇلاتىپ، ۇيرونگون بىلىمگە شاي تالدو جاسوو، تۇشۇنۇۇ، قورۇتۇندۇ چىعارۇۇ، جالىپلاشتىرۇۇ، جىيناقتوو جانا جاڭىلانۇۇعا داينىدالۇۇ جوندومۇن تالاپ قىلات. بۇل جوعورۇداعى باسقىچتان بىر چاما جوعورۇ تەپكىچ ەسەپتەلەت.

C. تالدو جاسوو: بۇل باسقىچتا وز الدىنچا وقۇپ تۇشۇنۇۇ، وكۇم قىلۇۇ، جىيناقتوو جانا قورۇتۇندۇ قىلۇۇ جوندومۇن سىنوو ماقسات قىلىنات. بۇ ەستە ساقىتو مەنەن تۇشۇنۇۇ نەگىزىندە جانا دا بىر تەپكىچ جوعورۇ جوندوم باسقىچى ەسەپتەلەت.

D. قولدونۇۇ: بۇل باسقىچ سىنو بەرۋۇچۇنۇن تىل جانا ادابىياتقا بايلانشتۇۇ ۋىرونگون بىلىمدەرىن جانا ۇشۇل جاعىندا جەتىلدىرگەن امالىي جوندومۇن قولدونۇۇسۇن سىنوچۇ تەپكىچ بولۇپ، A، B، C باسقىچتارىن نەگىز قىلغان، تۇيۇنتۇۇ جاققان وئۇككون جوندوم تەپكىچىن كورسوتوت.

E. ۇزۇر الۇۇ جانا باا بەرۋۇ: بۇل باسقىچتا وقۇعان ماقالا- چىعارمالار، ماتەرىيالداردان ەستەتك ۇزۇر الۇۇ، ارى باا بەرۋۇ جوندومۇن سىنو ماقسات قىلىنات. بۇ جوعورقۇ تورت باسقىچتى نەگىز قىلغان تۇردو وقۇۇ جاعىندا وئۇككون جوندوم باسقىچىنان تۇرات.

سىنودو A، B، C، D، E سىياقتۇۇ بەش جوندوم باسقىچى بويۇنچا قىيىندىق داراجاسى وقشوبوعون سۇروولور ارقلۇۇ سىنو بەرۋۇچۇنۇن بىلىم جوندومۇ سىنالات.

IV سىنو فورماسى جانا سىنو سۇرووسۇ قۇرۇلماسى

1. سىنو فورماسى: جابىق تۇردو جازماچا السات. سىنو سۇرووسۇ سۇروو قاعازى جانا جووپ جازۇۇ قاعازى دەپ ەكىگە بولۇنوت. سىنووعو جووپ بەرگەندە جووپتور بىردەي جووپ جازۇۇ قاعازىنا جازىلۇۇسۇ تىيش. سىنو قاعازىنا جازىلغان جووپتور ەسەپ قىلىنبايت.

2. سىنو ۇباقىتى جانا نومۇرۇ: سىنو ۇباقىتى 150 مئۇت، سۇروونۇن تولۇق نومۇرۇ 150 بولوت. (مۇنۇن بچىندە ۇنۋەرسال بىلىم 30 نومۇر، كەسىپتىك بىلىم 120 نومۇر.)

3. سۇروو سالىشتىرماسى: سىنودو 40% سۇروو باشتوچ مەكتەپ ەنە تىل وقۇۇلۇغۇنان، 50% سۇروو تولۇقسۇز ورتو مەكتەپ تىل - ادابىيات وقۇۇلۇغۇنان، 10% سۇروو تولۇق ورتو مەكتەپ تىل - ادابىيات وقۇۇلۇغۇنان چىعارىلات.

4. سىنووعو بولجول مەنەن 30% تاندوو سۇروولورۇ (بىر عانا جووبۇ تۇورا)، 70% جووبۇ جازىلاتۇرغان سۇروولور(بەيتاندوو سۇروولورۇ) چىعارىلات.

5. سىنو سۇرووسۇنۇن وڭوي- قىيىندىق سالىشتىرماسى: وڭوي سۇروولور، قىيىنراق سۇروولور، بىر چاما قىيىن سۇروولور قاتىشى 5:3:2 قاتىشىنداي بولوت. (وڭوي سۇروو 50%، قىيىنراق سۇروو 20%، بىر چاما قىيىن سۇروو 10% تى ەلەيت)

V سىنو تالابى

وقۇپ تۇشۇنۇۇ

1. تەكسىتتەردىن تەماسى، جانىرى، اپتورۇ جانا ماملەكەت ايرماسى جونۇندوگۇ نەگىزگى ۇچۇرلاردى بىلۇۇ.

2. ەپىكالىق چىعارمالار جانا ساحالىق چىعارمالاردى نەگىزگى كەيپىكەرلەر جانا الاردىن مۇنوز ەرەكچەلىگى، اپتوردۇن چىعارماغا سىگىدىرگەن تۇپكۇ كوز قاراشىن، ايتماقچى بولعون ويۇن تۇشۇنۇۇ.

3. بىلۇۇ چىعارمالاردى اقىندىن كوز قاراشى، بىردەي وي، وىراز جانا سىتىلىستىكالىق نىمالاردى جاقشى بىگەرۋۇ.

4. ماقالادى تۇپكۇ كوز قاراش، اپتوردۇن جازۇۇچۇلۇق جوندومۇ، ماقالادى فاكىتورلوردۇ ايرمالو ارى بىشىق ەلەو.

5. ھېكالىق چىعارمالاردىكى سىيۇجەت بولۇكتورۇ، اپتوردۇن وبراى جاراتۇدا قولدونىون پورتىرەت سۈرۈتتۈۈسۈ، قىمىل- اراكەت سۈرۈتتۈۈسۈ جانا چوپرو سۈرۈتتۈۈسۈن اىرمالاندىرىپ بەرە الا تۇرغان بولۇۇ.
6. انالز ماقالاسىنداعى نەگىزگى ئىدىيا، دالئل جانا سىپات؛ تۈشۈندۈرۈۈ ماقالالارىنداعى تۈشۈندۈرۈۈنۈن ارعالارى؛ بايان مۇنوزدۈۈ چىعارمالاردىكى باياندىن فاكىتورلورۇ قاتارلۇلۇلاردى اىرمالاندىرا لۇۇ.
7. كىلاسسىك چىعارمالاردان ۈزۈر لۇۇنۇ بىلۇۇ، مازمۇنۇن تۈشۈنۈۈ، ازىرقى زامان قىرعىز تىلىندە چەچمەلەي لۇۇ، اندا ورتوعو قويۇلغان ويدۇ بىلۇۇ.
8. ماقال- بلاقاپ، ئىدىيوم، تىيىم سوز، ۇچقۇل سوز، تابىشماق، جاگىلتماچىتاردى ەستە ساقىتوو ارى الاردى تۈشۈنۈۈ.

جازۇۇچۇلۇق

1. بەرىلگەن ماتەرىيال جە ماۋزۇعا شاي كەلگەن تەما تانداپ، وشول مازمۇن نەگىزىندە زارىل ماتەرىيالداردى بەلگىلۇۇ تۇيۇنتۇۇ ارعالارىنىن جاردامى مەنەن ۇيۇمداپ، ادابىي تىلدىن ولچومۇ بويۇنچا چاعىلدىرىپ بەرە لۇۇ.
2. تىل جاعىندا ۇعۇم، وكۇمدوردۇ تۇۇرا شىتەتۇۇ، ادابىي تىلدى قولدونۇۇ، ەمىلاسى تۇۇرا، تىنىش بەلگىلەرى بلايىعىندا قويۇلغان بولۇۇ.
3. مازمۇنۇ سوو، كوز قاراش ايقىن ارى تەرەك، نەگىزگى ئىدىياسى انىق بولۇۇ.
4. چىعارما قۇرۇلماسى بۇقتا، قاتمارلارى انىق، تىلى شىدىر، باش- اقىرى شاىكەشكەن بولۇۇ.

قىرعىز تىلى

قىرعىز تىلىنىن زاكونىياتىن بىشىق ەلەو، بىلىم تۇيۇندورۇن تۇۇرا تالانۇۇ، زارىل تۇيۇندور جانا اعا بايلانىشتۇۇ تالاپتاردى تۈشۈنۈۈ، قىرعىز تىلىنىن ەرەجەلەرى جونۇندوكۇ تۈشۈنۈكتوردۇ امالىي ماسەلەلەرگە بايلاپ تۈشۈندۈرۈپ بەرە الا تۇرغان، چەچمەلەي الا تۇرغان بولۇۇ.

VI سىنوو چولكومۇ

بۇل «تۈشۈنۈك» شىنجاڭ اعارتۇۇ باسمىسى 2008- جىلى 6- ايدا تۈزۈپ، تەكشەرىپ- بەكىتۈۈدون وتكون ادانتاعى تولۇق ورتو مەكتەپ ساباق ولچومۇ بويۇنچا تۈزۈلگۈن تاجرىبيا وقۇۇ كىتەبى مىلدەتتۇۇ وقۇۇلۇق (1-، 2-، 3-، 4-، 5- كىتەپتەر) تارىنداعى مازمۇندار مەنەن شىنجاڭ اعارتۇۇ باسمىسى 2005- جىلى تۈزۈپ، تەكشەرىپ- بەكىتۈۈدون وتكون مىلدەتتۇۇ اعارتۇۇنۇن ساباق ولچومۇ بويۇنچا تۈزۈلگۈن تاجرىبيا وقۇۇ كىتەبى 7-، 8-، 9-، جىلدىقتاردىن تىل- ادابىيات (6 بولۇك) وقۇۇلۇغۇنداعى مازمۇندار جانا شىنجاڭ اعارتۇۇ باسمىسى 2006- جىلى تەكشەرىپ- بەكىتۈۈدون وتكون مىلدەتتۇۇ اعارتۇۇنۇن ساباق ولچومۇ بويۇنچا تۈزۈلگۈن تاجرىبيا وقۇۇ كىتەبى 2-، 3-، 4-، 5-، 6- جىلدىقتاردىن ەنە تىل (10 بولۇك) دەگى مازمۇندار نەگىز قىلىپ چىعارىلات. وشوندى ەلە ساباقتان سىرتقى ماتەرىيالداردا بەلگىلۇۇ داراجادا الىنات. وقۇۇ تەكىستەرىنەن سىنوو چىعارىلمايت.

VII سىنىپ سۇرۇشلۇرۇن ۋىگۇ

1. تاندو سۇرۇشلۇرۇ

(1) «ايتما تۇرۇق قىرىز روھۇ دۇنيوسۇندۇ تۇبولۇك جاشايت» دەگەن سۇيولۇمدۇگۇ
استى سىزىلغان ايقاشى: ()

- A. نقتاشۇ جۇلۇ مەنەن بايلىنىش كەلگەن
 - B. تاندىق جۇلۇ مەنەن بايلىنىش كەلگەن
 - C. باشقارۇ جۇلۇ مەنەن بايلىنىش كەلگەن
 - D. مەچشۇ جۇلۇ مەنەن بايلىنىش كەلگەن
- (2) اسنىپ السا جارقتىق،

اي دالىنىن اينەگى.

ايقاشقان جوووعو سۇنعاندا،

امانات جاندىن مەمەگى.

جووورقۇ رىدا باياندىلغانى ماناستىن: ()

A. سىر نايزاسى B. اق كەلتەسى C. زۇلۇقارى D. اق ولىپوعۇ

2. بوش ورۇن تولتۇرۇ سۇرۇسۇ

(1) قىرىز تىلىندە سۇيولۇمدۇ مۇچو بولو الباعان سوزدور ①، ②، ③، دەپ ۋچكو بولۇنوت.

(2) جىلقى بالاسى تۇلغان جىلى ① اتالىپ، 20 كۇندۇ وتۇعۇپ، ② ايدا چوپكو كىرىشتە. 2- جىلى ③ اتالىپ، بىق جال قويۇپ، جال كوكۇلۇ شىپىرا قىرىلات.

3. قىسقاچا جووپ بەرۇ سۇرۇسۇ

قىرىز ەلىندە كەگىرى تارالغان ورمو تۇرلۇرۇن قايىسلار بار؟

4. كۈنگۇ شتو جانا انالز قىلۇ سۇرۇسۇ

(1) تومونكو سۇيولۇمدۇرۇ سۇيولۇم مۇچولۇرۇن اجراتقىن.
گۇلزات كوپكو چەين ۋىرونۇش قىلدى.

(2) تومونكو تەكستتەن ۋزۇندۇنۇ وقۇپ اقىرىنداعى سۇرۇلورعو جووپ بەرگىن.
مۇعالىم ساي يۇنجى ەجەيدى اياي ساعىندىم! بۇگۇنكو ① كۇنگۇ چەين ەسمە السام، ەك بىق ② بىلگەن كىشىمدىن داعى ەلە ساي يۇنجى مۇعالىم ەجەي ەكەنن ايتا الام. بىر بالانن بالاپان جۇرۇگۇنۇن ومۇر بويۇ تۇنوك العان ساي يۇنجى مۇعالىمدى داعى قايرادان قاچان كورور ەكەنن ③ !

(1) بۇل ۋزۇندۇ كىمدىن، قايسى چىعارماسىنان النعان؟

(2) بۇل ۋزۇندۇ قانچانچى جاقىن بايانى مەنەن باياندىلغان؟

(3) ۋزۇندۇ سىفىر مەنەن تۇيۇتۇلغان سوز ① دەگى ۋندۇ تىبىشتار تىلدىن

قاتنىشنا قاراي قايسى ۋندۇ تىبىشقا تان؟ سوز ② دەگى ۋندۇ تىبىشتار

ەرىندىن تۇرپاتىنا قاراي قايسى ۋندۇ تىبىشقا تان؟ سوز ③ دەگى ۋندۇ

تىبىشتار سوزۇلۇ - سوزۇلباستىنعا قاراي قايسى ۋندۇ تىبىشقا تان؟

(4) وقۇ، ۋىرونۇ، بىلىم الۇ جونۇندۇ ماقال - بلاقپتان ۋچتۇ جازغىن.

(3) تومونكو بردى وقۇپ سۇرولورعو جووپ بەرلىك.

مەن تانسام جاشتان تانام، بردان تانبايم،

برى جوق ومۇرۇم قاناتتانبايم.

قۇدايعا مئىك مەرتەبە قالىپ ايتسام دا،

برما بئر مەرتەبە قالىپ ايتا الباييم.

(1) بۇل بر قانچا مۇن، قانچا برعاقتان قۇرالغان؟ اياققى ۇيقاشتىقتىن قايسى

تۇرۇندو جازىلعان؟

5. جازۇۇچۇلۇق

(1) تومونكو بەرلىگەن ماتەريالدى وقۇپ، تالاپ بويۇنچا ماقالا(چىعارما)

جازىلىك.

ەكى كىشى قاراڭعى تۇندو تۇنت توقوي بچىندە جولدون اداسىپ قالىپتىر. الاردىن

بىرى ايلاسىز كۇمونقور، داعى بىرى بچىنچىل ادام ەكەن. بۇل توقوي قووپتۇۇ

بولۇپ، داراق شاقтары چىرمالىشىپ كەتكەن. جىرتقىچ ايباندار دا اربىن. الار

ۇشۇنداي قووپ بچىندە جۇرگوندو، قوقۇش نوشورلۇپ جامعىر جاپ، چاعىلعان

چاىپتىر. چارتىلداغان چاعىلعان نۇرۇندا كۇمونقور ادام كوككو تىگىلگەنچە

كۇموندونو تۇرۇپ قالىپتىر. بچىنچىل كىشى بولسو چاعىلعاندىن جارق ەتكەن

نۇرۇندا جولۇن بامداپ تاپالىپتىر.

كەزمەتى(مورتۇ) كەلدى دەگەن ۇشۇل ەكەن. كەزمەتتى كەتسىرەك تۇبولۇككو

قولدون چىعارىپ قويوبۇز. سوڭۇندا بىگىلىك ارى جەڭىشتەن ايرىلىپ قالاىز.

كەزمەتتى بەكەم قارموواقىل - وي جانا تۇورا باعىتتى تانداغان كىشىلەرگە تۇبولۇكتۇۇ

تاندىق.

تالاپ:

(1) جازعانىڭ ماتەريال مازمۇنان چەتتەپ كەتبەسىن.

(2) بردان باشقا جانىردا جازساڭ بولوت. قايسى جانىردا جازساڭ وشول

جانىردىن ەرەكچەلىگى كورۇنۇكتوندۇرۇلسۇن.

(3) وزۇكتۇۇ وي تەرەڭ، ايقىن اچىپ بەرىلسىن.

(4) مازمۇنعا شاي ماۋزۇ (تەما) قويغۇن.

(5) قانتىن سووگۇ كوركوم، ەمىلاسى دۇرۇس، تىنىش بەلگىلەرى بلاىقتۇۇ

قويۇلعان، قۇرۇلماسى بۇقتا، باش - اقىرى شاىكەشكەن بولسۇن.